

Guia de Bones Pràctiques empresarials i professionals per a conservar la mar i el litoral

www.estimar.es ARA ÉS LA MAR QUE ET DEMANA AJUDA

Cofinançat per
la Fundación Biodiversidad

Fundación Biodiversidad

Cofinançat pel FSE

UNION EUROPEA
Fondo Social Europeo

Accions gratuïtes per als destinataris.

Accions gratuïtes dirigides a treballadors actius de PIME i professionals autònoms relacionats amb el sector mediambiental que desenvolupen la seva activitat a Mallorca.

"Accions cofinançades pel Fons Social Europeu en un 70% (per a Objectiu 1) i un 45% (per a Objectiu 3) i per la Fundación Biodiversidad, en el marc dels Programes Operatius de "Iniciativa Empresarial i Formació Continua" 2000-2006".

"El Fons Social Europeu contribueix al desenvolupament de l'ocupació, impulsant la capacitat laboral, l'esperit d'empresa, l'adaptabilitat, la igualtat d'oportunitats i la inversió en recursos humans".

TENIM MOLT PER DIR-TE I PERQUÈ ENS DIGUIS:

- **Plataforma web del projecte.** amb informació de totes aquestes accions i molt més...!
(Registra't a la web i demana'ns tota la informació que vulguis. T'informarem puntualment dels actes).
- Tríptic: "**Les pimes conserven la mar i el litoral**" Versions Paper i Online. *Descarrega-te'l de la web!*
- Campanya publicitària-divulgativa en ràdio: "**Conservar la mar**"
- Guia de bones pràctiques empresarials i professionals per a conservar la mar i el litoral: "**Viu la Mar**". Versions Paper, CD i Online. *Sol·licita la teva còpia o descarrega-la de la web.*
- **4 Jornades d'ambientalització** a clubs nàutics. Un espai de diàleg i posta en comú. Inscriu-te i assisteix: Ens interessa molt la teva opinió. (els llocs i les dates se publicaran a la web www.estimar.es)

...PASSA PER LA NOSTRA EXPOSICIÓ...

- Exposició itinerant sobre la mar i el litoral: "**Viu la mar**". 6 instal·lacions a clubs nàutics/dàrsenes. *Informa't de l'itinerari i visita-la!*
- **Cartelleria** associada a l'exposició (que després queda permanent a clubs nàutics/dàrsenes) 6 conjunts en Suport físic i Online per a ús lliure.

...REALITZA ELS CURS QUE TE PROPOSSAM

- Mòdul formatiu per a pimes i autònoms: "**Reducció de impactes sobre la mar i el litoral**". Versions Paper i CD.
- Dos cursos "CD": "**Reduir els impactes sobre la mar**" i "**La activitat turística i la conservació del medi ambient marí i litoral**". *Sol·licita el teu CD GRATUÏT al email info@estimar.es*

...I APROFITA EL NOSTRE SUPORT PERSONALITZAT

- **Observatori Ambiental:** realització de 400 auditories/assessories a pimes i autònoms "in situ". *Sol·licita una assessoria per a la teva empresa és gratuïta!*
- **Cartelleria permanent** per a pimes i autònoms que rebin auditoria (Pòster gegant i versió Online)
- Estudi "**Els impactes de l'activitat econòmica a Mallorca sobre la mar**". Pretén identificar els impactes que té l'activitat econòmica sobre la costa i la mar i identificar possibles canvis per a reduir-los. *Aprofundeix sobre aquest tema: registra't i sol·licita el teu exemplar gratuït a www.estimar.es*

Per a més informació:

GOB (Grup Balear d'Ornitologia i Defensa de la Naturalesa) C/ Manuel Sanchis Guarner, 10. Tel. 971 498027 Fax. 971 496078
07004 Palma de Mallorca. info@estimar.es

Edita: GOB | Autor: **Carlota Viada** | Disseny: **Antoni Febrer** | Dibuixos: **Carlos Mendoza**

ARA ÉS LA MAR QUE ET DEMANA AJUDA

Aquesta guia va adreçada als treballadors i empresaris de petites i mitjanes empreses (Pime, d'aquí en davant). És una eina senzilla que permet analitzar la incidència ambiental de la seva activitat, adoptar els hàbits de comportament més adequats per a la conservació de l'entorn col·laborant amb l'estalvi energètic i la disminució de la contaminació i de la producció de residus. Aporta propostes concretes i asumibles que permeten al treballador consolidar-se al seu lloc de feina gràcies a la seva millor preparació.

La pàgina web **www.estimar.es** té vocació de punt de trobada dels beneficiaris del projecte. A ella hi trobaràs molts més detalls sobre el que t'ofereix, informació ampliada dels continguts d'aquest manual, així com un directori de contactes útils.

Els teus suggeriments ens resulten molt útils. Envia'ns les teves consultes i dubtes, i també la teva opinió i les bones pràctiques que apliques a la teva empresa, a l'adreça de correu electrònic: **info@estimar.es**

ÍNDEX

- 4 PRESENTACIÓ
- 5 L'ESTRANY CAS DE LA DESAPARICIÓ DE L'ARENA
- 6 ELS FEMS NO SE MENGEN!
- 7 UNA MAR MALALTA
- 8 BUSSEJAR RESPONSABLEMENT
- 9 TURISTES QUE NO DEIXEN RASTRE
- 10 PESCADORS PROFESSIONALS I... RESPONSABLES
- 11 PESCA RECREATIVA: GAUDEIX DE LA COMPANYIA DE LA MAR
- 12 PORTS CUIDATS

PRESENTACIÓ

La Mediterrània és una mar plena de vida i uns dels pilars de l'economia de les illes Balears per les seves aigües transparents, platges i paisatges naturals i costes plenes d'història i tradicions.

Tots els elements marins, fins i tot els microscòpics, juguen un paper crucial per a que aquest sistema viu continuï funcionant, per a que puguem beneficiar-nos dels seus productes de qualitat i per a que les indústries que d'ell depenen segueixin essent rendibles.

La mar no s'ho empassa tot. Els impactes sobre la mar passen molt desapercebuts, però existeixen i tenen les seves conseqüències.

Segurament no està a la nostra mà frenar alguns dels impactes més severs: regeneració de platges

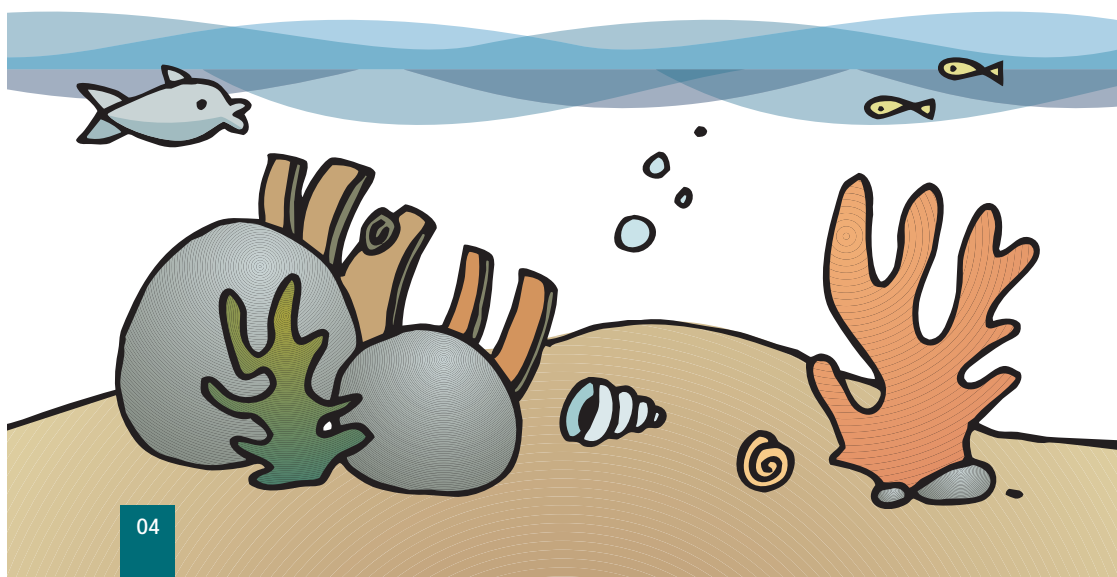
amb arena del fons de la mar, urbanització del litoral i construcció de dics, abocaments urbans sense depurar, etc. Però sí podem fer molt per minimitzar els impactes de la nostra activitat diària i donar a conèixer les nostres bones pràctiques a altres empreses i autònoms.

La nostra actitud respectuosa ajudarà a conservar la mar en bon estat i a garantir la qualitat dels seus productes.

Contribueix-ne amb el teu granet d'arena.

Un pescador mallorquí ho tenia clar: *'la natura és com un motor, el pern més minúscul té la seva funció i si el treus el motor es romprà per qualque banda'.*

La mar t'ho agrairà!

L'ESTRANY CAS DE LA DESAPARICIÓ DE L'ARENA

Les platges de Balears estan en franc retrocés. Són part d'un sistema fràgil que comença al fons de la mar, als prats d'una planta anomenada posidònia, i acaba a les dunes de les platges. Però les dunes han estat alterades o destruïdes.

Els prats de posidònia s'han reduït, se retiren les seves fulles mortes amb maquinària feixuga, que també se'n dur molta arena, i s'ha reduït la producció de bivalves (les seves copinyes són l'origen de la nostra arena).

Aporta el teu granet d'arena per a evitar aquesta situació:

- No fondegis mai damunt posidònia.
- Cuida les dunes: no les trepitgis i evita que els vehicles transitin per elles (per exemple, per abastir guinguetes o per neteja de platges).
- No col·loquis papereres o altres serveis públics a les dunes. Instal·la estructures que no siguin permanents i retira-les en acabar la temporada.
- Mira els munts de posidònia a les platges amb bons ulls: protegeixen la platja dels temporals.
- Evita el col·leccionisme de copinyes i d'altres restes d'animals, dels quals se genera l'arena.
- Evita treure arena fora de la platja: espolsa els elements que la puguin acumular abans d'endur-te'ls.
- No posis plantes exòtiques al teu jardí, algunes són molt invasives i proliferen matant la vegetació dunar.
- Explica aquest problemes i comenta les solucions amb altres persones del teu entorn.

La mar t'ho agrairà!

ELS FEMS NO SE MENGEN!

6,5 milions de tones de fems arriben cada any a la mar, bé perquè se llencen deliberadament des d'embarcacions o, la majoria, perquè arriben des de la costa. El 90% són plàstics, però també hi ha restes de xarxes, llaunes, botelles de vidre, trossos de corda o de fil de pescar.

S'enfonsin o surin, la mar no s'empassa els fems i s'acumulen als fons afectant la flora i la fauna, o van a la deriva durant cents d'anys. Una botella de plàstic està 450 anys a dissoldre's a la mar.

El que no es bo per a nosaltres tampoc ho és per la mar, per això ens ho torna, omplint de fems el nostre litoral. Encara que la pitjor part se l'enduen les tortugues, aucells i mamífers

marins, que moren per menjar plàstics o al quedar enredats en llinyes o restes de xarxes. Els fems que suren també generen problemes al quedar atrapats a les hèlix de les barques o pel risc de xocar amb una peça gran.

- No tiris cap tipus de residu a la mar.
- No abandonis a terra xarxes velles, bosses de plàstic, ni cap altre tipus de fems que pugui acabar a la mar. Diposita'l als contenidors adients.
- Pots provar amb la teva família i amics a recollir fems de la platja i dur-los als contenidors adequats. Pot ser trobareu envasos de països ben llunyans, que te confirmaran que els fems viatgen durant dècades.

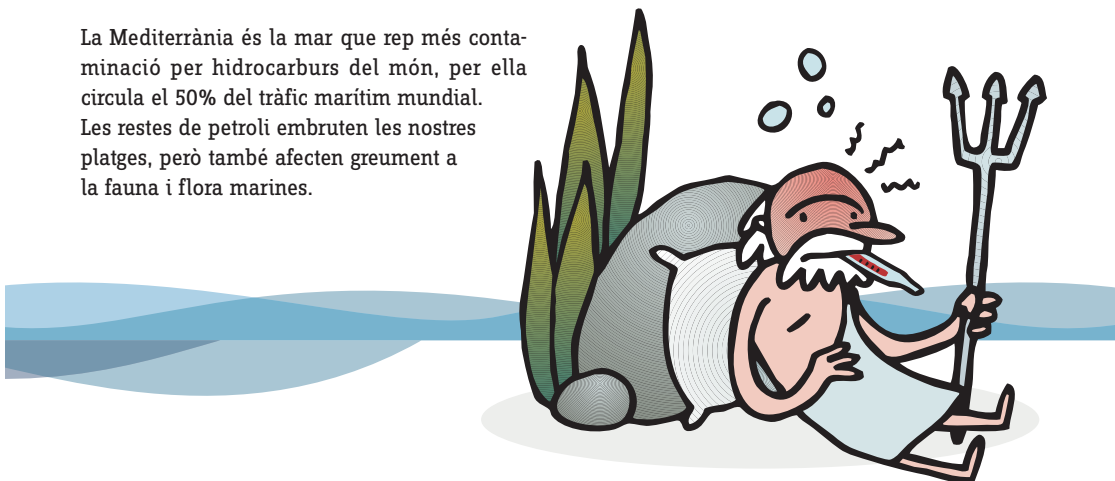

La mar t'ho agrairà!

UNA MAR MALALTA

La Mediterrània és la mar que rep més contaminació per hidrocarburs del món, per ella circula el 50% del tràfic marítim mundial. Les restes de petroli embruten les nostres platges, però també afecten greument a la fauna i flora marines.

- Mai alliberis combustible o olis a la mar. Duu a bord dipòsit de retenció d'hidrocarburs i espera a arribar a port per treure les aigües de sentines, utilitzant els equips adients que trobaràs als ports.
- Utilitza les estacions de bombeig disponibles a terra per a la descàrrega de les foses sèptiques. Si no és possible, tracta-les amb productes biològics abans d'alliberar-les, sempre lluny de la costa i d'entorns sensibles.
- Si no existeixen als ports que freqüentes, sol·licita la instal·lació d'equips de succió d'aigües de sentina i de foses sèptiques.
- Usa pintures anti-incrustants no tòxiques i productes de neteja biodegradables.
- Gestiona adequadament les bateries, els filtres i els olis de motor usats.
- Entrega les bengales i altres elements pirotècnics de seguretat a un gestor autoritzat.
- Revisa periòdicament els motors i dipòsits, per tal de maximitzar la seva eficiència i minimitzar el consum de carburant.
- Evita usar productes que es transformen en residus perillosos al final de la seva vida útil o al degradar-se.
- En cas de produir-se un vessament dins les instal·lacions portuàries, avisa immediatament a la Direcció. Si es produís fora del port, crida al telèfon d'emergències, 112.

La mar t'ho agrairà!

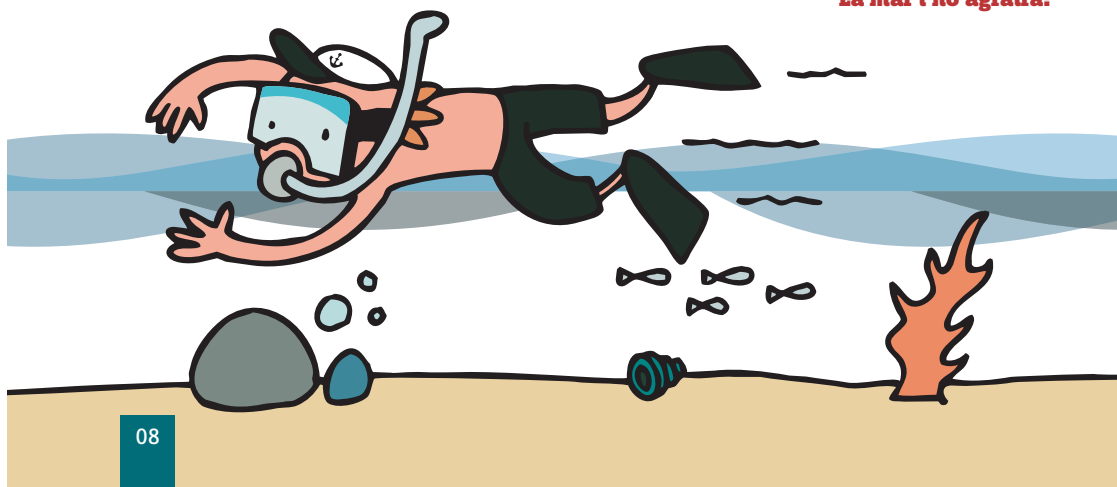
BUSSEJAR RESPONSABLEMENT

Els bussejadors són un dels grups més actius en la defensa de la mar ja que detecten molts d'impactes sobre el fons. Però les immersions, tant

professionals com a lúdiques, inclòs el busseig sense botelles, poden causar impactes sobre el medi marí si no se tenen certes precaucions:

- Mai fondegis damunt posidònia, cerca fons d'arena.
- Utilitza les boies d'amarrament i, si freqüentes un lloc on no n'hi ha cap, subjecta l'àncora manualment bussejant.
- No toquis, persegueixis, manipulis ni alimentis als animals.
- No te'n portis cap resta, ni viva ni morta, fora de l'aigua, excepte fems.
- Controla la flotació per tal d'evitar el contacte amb el fons i evita la suspensió del sediment no aletejant a prop del fons.
- Assegura't que els fems estan controlats a la barca (piles, llosques, botelles de plàstic, llaunes i especialment els plàstics que puguin volar-se amb l'aire) i diposita-los als contenidors adients en arribar a terra.
- Canvia l'arpó per la càmera subaquàtica, fotogràfica o de vídeo.
- Quan practiquis fotografia o filmació subaquàtica, fixa't que l'equip afecta la teva capacitat de flotació i la teva mobilitat.
- Organitza i/o participa en tasques de neteja de fons.
- Selecciona clubs de busseig que practiquin immersions en aquestes condicions.
- Si comparteixes àrees de busseig amb altres empreses, col·labora amb elles per a regular el seu ús i evitar la seva saturació.
- Xerra amb els teus companys de busseig per a transmetre aquestes bones pràctiques.

La mar t'ho agrairà!

TURISTES QUE NO DEIXEN RASTRE

Si tens un negoci de lloguer de motos aquàtiques, de barques o llanxes, de pràctica d'esquí aquàtic o hamaques, una guingueta a la platja o transportes turistes a una golondrina pots transmetre a la teva clientela bones pràctiques durant les seves vacances.

El turista, cada vegada més sensibilitzat, acceptarà de bon grau els teus suggeriments i se quedarà amb una imatge positiva del respecte vers el medi ambient per part del sector turístic mallorquí.

- Molts turistes no saben el mal que les àncores poden provocar a la posidònia. Educa als teus clients, recomanant-los usar boies d'amarrament i que, en cas d'haver de llançar l'àncora, ho facin damunt sòl arenós.
- Informa als turistes de l'impacte per a la vida marina del vessament de fems a la mar, instant-los a fer un bon tractament d'aquells (incloent llosques i, especialment, tot tipus de plàstics i piles).
- Suggereix als teus clients que no comprin records fets amb productes marins (copinyes, estrelles de mar, corall, etc.), ja que la seva demanda incentiva la captura d'aquestes espècies (algunes d'elles protegides) i perjudica al medi marí.
- Si serveixes plats elaborats amb productes de la mar, assegura't que utilitzes espècies no protegides, que hagin estat capturades per gent del lloc i amb mètodes sostenibles. Informa de tot això als turistes, amb la finalitat de promoure una activitat pesquera sostenible.

La mar t'ho agrairà!

PESCADORS PROFESSIONALS I ... RESPONSABLES

La pesca no sols genera llocs de feina, sinó que també forma part de la nostra història i cultura, de la gastronomia i de l'atractiu turístic del paisatge.

Hi ha pràctiques que ens indiquen que un pescador, a més de **professional**, és **responsable**:

- Respecta sempre les normes i regulacions pesqueres.
- Usa arts i ormejos de pesca més selectius.
- Evita capturar talles petites o espècies no comercials.
- Per tal d'evitar el drama de la **pesca fantasma**, evita perdre nanses i senalles o bocins de xarxes: estan pescant durant anys sense profit. Si passa, dóna avís a centres de busseig que les puguin recollir.
- Sempre que sigui possible, torna vives a la mar les espècies que capturis accidentalment.
- Si realitzes **captures accidentals** d'aucells marins, dofins o tortugues, no les alliberis, especialment si s'han empassat un ham. Du-lo a port, avisa al 112 de Balears i personal del centre de recuperació vindrà a recollir-lo. A alguns ports (Palma, Sóller, Portocolom, Cala Rajada, Port d'Andratx, Maó, Ciutadella, Fornells) s'han instal·lat dipòsits de plàstic per a dipositar les tortugues mentre no arriba el personal del centre.
- Per la seva incidència sobre la capa d'ozó i el canvi climàtic, els gasos de les instal·lacions de refrigeració dels vaixells i les llotges han de ser reemplaçats progressivament per mesclades sense CFC i HFC.

La mar t'ho agrairà!

PESCA RECREATIVA: GAUDEIX DE LA COMPANYIA DE LA MAR

La pesca recreativa és una activitat tradicional però, juntament amb la comercial, provoca la captura excessiva de nombroses espècies marines. Les conseqüències poden ser molt greus

on se concentren molts pescadors. Un exemple són els **campionats de pesca**, en els quals se pot arribar a pescar més del que la mar pot resistir i les poblacions queden malmeses.

- No pesquis sense llicència, és il·legal.
- No pots pescar en els canals d'accés als ports, ni dins d'ells ni a menys de 100 m de llocs freqüentats per banyistes.
- No superis la quota diària de cinc quilos per pescador.
- Pesca només el que puguis consumir, ja saps que no pots vendre les captures.
- Respecta les èpoques de veda establertes per a algunes espècies.
- No pesquis immadurs: usa hams grans per evitar la captura de juvenils.
- Coralls, mol·luscs bivalves, gasteròpodes i crustàcies no poden ser capturats per pescadors recreatius, i algunes espècies requereixen autorització expressa.
- No abandonis llinyes, llast, caixes d'esques i altres materials de pesca que puguin acabar dins la mar.
- No participis a campionats de pesca ni els recolzis.
- Substitueix els teus llasts de plom per altres de material no contaminant.
- Practica la pesca sense mort.
- Recolza la creació de reserves marines i l'increment de restriccions: al cap i a la fi serveixen per a poder tenir **pesca per sempre**.

La mar t'ho agrairà!

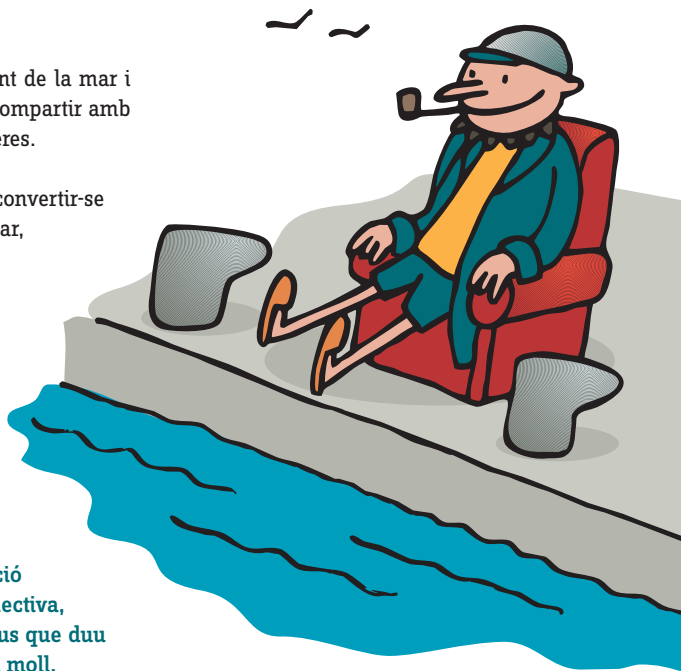

PORTS CUIDATS

Un port cuidat diu molt de la gent de la mar i incita a la resta de la societat a compartir amb ells la cultura i tradicions marineres.

Les aigües dels ports no han de convertir-se en un abocador, les hem de cuidar, especialment en ports tancats i sense mares. Els treballadors que passen moltes hores als molls, organitzant i reparant les arts i els ormejos o cuidant les embarcacions, poden fer molt per millorar la imatge del seu port:

- Utilitza o exigeix la instal·lació d'un sistema de recollida selectiva, per emmagatzemar els residus que duu la mar i els generats al propi moll.
- Utilitza sempre les instal·lacions de recepció de residus oliosos situades al port.
- Al fer neta la teva embarcació, utilitza el mínim d'aigua possible i usa preferentment una mànega amb pistola.
- Si fas reparacions, reposició de pintura o tasques de manteniment de les embarcacions, estén lones baix d'elles per a recollir les restes de pintura usada, decapants o pintura fresca. Diposita aquests residus al contenidor adequat.
- Quan el teu vaixell estigui a l'avarador, exigeix bones pràctiques ambientals als propietaris o treballadors de la instal·lació.
- No llencis cap tipus de residu a l'interior de les dàrsenes.
- No granis els molls en direcció a la dàrsena.
- Col·labora amb la Direcció del teu port esportiu, marina o port pesquer per establir polítiques ambientals i aplicar les normes ISO 14001 o EMAS.

La mar t'ho agrairà!